

# Fördjupad analys om utanförskap

Delrapportering av regeringsuppdrag  
2024:1

# Fördjupad analys om utanförskap

## Delrapportering av regeringsuppdrag 2024:1

Producent SCB, Statistiska centralbyrån  
Social statistik och analys  
010-479 40 00

Förfrågningar Susanne Zander  
+46 10 479 40 00  
susanne.zander@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.  
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:  
Källa: SCB, Fördjupad analys om utanförskap Delrapportering av regeringsuppdrag 2024:1

### **Analysis of Area-Based Exclusion. Progress report on government assignment**

Producer Statistics Sweden, Social Statistics  
and Analysis  
SE-701 89 Orebro, Sweden  
+46 10 479 40 00

Enquiries Susanne Zander  
+46 10 479 40 00  
susanne.zander@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.  
However, remember to state the source as follows:  
Source: Statistics Sweden, Analysis of Area-Based Exclusion. Progress report on government assignment 2024:1.

ISSN: 0000-0000 (Online)  
URN:NBN:SE:SCB-2024LEOVRBR2408\_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på [www.scb.se](http://www.scb.se)  
This publication is only available in electronic form on [www.scb.se](http://www.scb.se)

# Förord

Detta är en delredovisning inom regeringsuppdraget Fördjupad analys om utanförskap som SCB har att genomföra tillsammans med Boverket. I delredovisningen beskrivs hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Uppdraget samordnas på SCB av enheten Samordning och utveckling på avdelningen för Social statistik och analys, i arbetet har också sektionen Samhällsbyggnad och turism på avdelningen för Ekonomisk statistik och analys medverkat.

På Boverket samordnas uppdraget av Bostadsenheten gemensamt med andra pågående aktiviteter utifrån myndighetens övergripande uppdrag.

SCB i maj 2024

Joakim Stymne  
Generaldirektör

Boverket i maj 2024

Yvonne Svensson  
Stf. generaldirektör

# Innehåll

<b>Förord</b> .....	3
<b>Sammanfattning</b> .....	6
<b>Inledning och bakgrund</b> .....	7
Ett uppdrag, två myndigheter .....	8
Myndigheternas gemensamma arbetsprocesser .....	9
Samråd med relevanta aktörer .....	9
<b>Uppdragets genomförande</b> .....	10
Prioriteringar och avgränsningar .....	10
<b>Att mäta utanförskap</b> .....	12
Områdets förutsättningar ger de oberoende variablerna i analysen	12
Tillgång till statistik.....	13
Utmaningar med små redovisningsgrupper på låg geografisk nivå ...	13
<b>Socioekonomiskt index och områdestyper</b> .....	14
Socioekonomiskt index .....	14
Kategoriseringen av områdestyper .....	14
Tidigare analyser baserade på SEI.....	15
Nya analyser av områdestyper och SEI .....	16
<b>Avvägningar inför fortsatt arbete</b> .....	18
Tillgänglig statistik för att belysa utmaningar .....	18
Om otrygghet och områden .....	18
Om kriminalitet och områden.....	20
Om svagt engagemang i föreningsliv och civilsamhälle och områden .....	21

Om trångboddhet.....	22
Modeller och metoder för att gruppera områden .....	23
Att mäta förändring är komplext .....	24
Jämförelse av Polismyndighetens livsvillkorsindex och det socioekonomiska indexet.....	24
<b>Referenser.....</b>	<b>26</b>
<b>Bilaga.....</b>	<b>28</b>
<b>Analysis of Area-Based Exclusion. Progress report on government assignment .....</b>	<b>29</b>
Summary .....	29

# Sammanfattning

Detta är en delredovisning av Boverkets och SCB:s gemensamma uppdrag att genomföra en fördjupad analys om utanförskap (Uppdrag att genomföra en fördjupad analys om utanförskap A2023/1649. Regeringsbeslut 2023-12-07).

Inom uppdraget ska myndigheterna identifiera regionala statistikområden (RegSO) där utanförskapet är särskilt stort utifrån en eller flera parametrar, och särskilt beakta faktorerna kriminalitet, bidragsberoende, trångboddhet, lågt demokratiskt deltagande, svaga skolresultat och svag arbetsmarknadsetablering.

Det finns ingen etablerad definition av vad utanförskap är. SCB och Boverket har därför beslutat att använda uppdragsbeskrivningen och de faktorer som nämns där för att ringa in begreppet.

SCB och Boverket har behövt göra vissa avgränsningar i analysen, då uppdraget ska genomföras under en förhållandevis kort tid samtidigt som uppdraget är komplext. Avgränsningarna handlar om att i möjligaste mån använda redan tillgängliga dataunderlag och minimera mängden nytt datamaterial. Det innebär till exempel att SCB och Boverket utgår från befintliga index, och befintliga områdesindelningar.

Tidigare analyser kommer enbart refereras i de fall de har relevans för de nya analyser som görs inom uppdraget. Det är inte möjligt att i slutredovisningen inkludera en samlad kunskapsöversikt.

Tillgången till uppgifter på olika geografisk nivå styr analysmöjligheterna, men primärt kommer analyser att göras på RegSO-nivå.

I arbetet planerar SCB och Boverket att utgå från förekomst av problem (enligt uppdragets beskrivning) i områden, för att i en fördjupad analys klustra områden utifrån problembild och områdets förutsättningar inkl. befolkningens sammansättning.

Idag förväxlas ofta områdestyper med Polismyndighetens utsatta områden. Inom uppdraget har vi för avsikt att jämföra de två index som används, det socioekonomiska index som används i kategoriseringen av områdestyper, och det index för livsvillkor Polismyndigheten använder i sin kartläggning av utsatta områden.

I nuläget arbetar SCB och Boverket med att identifiera vilka data som ska användas, och med att ta fram modeller för klustring m.m.

# Inledning och bakgrund

Regeringen gav 2023-12-07 Statistiska centralbyrån (SCB) och Boverket i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av olika områdens förutsättningar, behov och problem kopplat till utanförskap.<sup>1</sup> Genom analysen ska myndigheterna identifiera geografiska områden där utanförskapet bedöms vara särskilt stort, och som har särskilda behov när det gäller insatser från det offentliga. Analysen ska utgå från indelningen Regionala statistikområden (RegSO).

Genom analysen ska områden med liknande förutsättningar, behov och problem som kan kopplas till utanförskap, grupperas på ett sätt som underlättar för regeringen och andra aktörer vid planering, utformning och genomförande av insatser med olika inriktning. Vid gruppering av områden ska faktorer som till exempel kriminalitet, bidragsberoende, trångboddhet, lågt demokratiskt deltagande, svaga skolresultat och svag arbetsmarknadsetablering beaktas.

Myndigheterna ska dels identifiera områden där utanförskapet är särskilt stort genom att göra en sammanvägd bedömning av olika områdens förutsättningar, behov och problem, dels identifiera områden som har specifika behov utifrån enskilda faktorer.

Myndigheterna ska vidare lämna förslag på hur resultatet av den fördjupade analysen, även efter uppdragets slutförande, kan hållas aktuell och integreras i nuvarande ordning för förvaltning och uppdatering av statistik, med beaktande av respektive myndighets uppdrag.

Vid genomförandet av uppdraget ska SCB och Boverket när det är relevant inhämta synpunkter från andra myndigheter, t.ex. Polismyndigheten och Brottsförebyggande rådet (Brå), samt vid behov enskilda kommuner.

Myndigheterna ska senast den 31 maj 2024 lämna en gemensam delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet. (Arbetsmarknadsdepartementet). Myndigheterna ska senast den 15 oktober 2024 lämna en gemensam skriftlig slutredovisning av uppdraget.

---

<sup>1</sup> Regeringen 2023. Uppdrag att genomföra en fördjupad analys om utanförskap A2023/1649. Regeringsbeslut 2023-12-07.

I denna delredovisning beskrivs myndigheternas gemensamma arbetsprocess och utgångspunkter, samt de förutsättningar som identifierats för det fortsatta genomförandet av den fördjupade analysen.

## **Ett uppdrag, två myndigheter**

SCB ansvarar för att utveckla, framställa och sprida officiell statistik och annan statlig statistik samt för att samordna systemet för den officiella statistiken. Det övergripande målet med SCB:s verksamhet är att statistik som produceras ska vara opartisk, relevant och av god kvalitet samt baserad på vetenskapliga grunder. SCB har ett vetenskapligt råd som stöd för sin verksamhet, och ett flertal användarråd. Utöver detta samråder SCB med andra när behov finns.

En hörnsten i SCB:s verksamhet är lagar om dataskydd och skydd av personers uppgifter. Det ska inte i publicerad statistik gå att identifiera enskilda personer eller företag. Detta är särskilt viktigt att ta hänsyn till när behandling av personuppgifter görs på en låg geografisk nivå, vilket är fallet i det här uppdraget.

Arbetet med en fördjupad analys om utanförskap har beröringspunkter med annan verksamhet på myndigheten till exempel uppdraget att redovisa registerdata om integration på nationell, regional och lokal nivå. SCB tillgängliggör även statistik på olika geografiska nivåer i statistikdatabasen och i kartverktyg på SCB:s hemsida.<sup>2</sup>

Boverket är förvaltningsmyndighet för frågor om byggd miljö, hushållning med mark- och vattenområden, fysisk planering, byggande och förvaltning av bebyggelse, boende och bostadsfinansiering. I regleringsbrevet för 2024 fick Boverket i uppdrag (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) att förvalta och utveckla ett verktyg för sammanställning av statistik på områdesnivå, s.k. platsdata. Arbetet ska utgå från regionala statistikområden (RegSO).

Verktyget ska ge stöd för områdesspecifika analyser, samt möjliggöra uppföljning och utvärdering på nationell, regional och lokal nivå. Statistiska analyser på områdesnivå ska kunna fånga faktorer som påverkar människors livsvillkor när det gäller bl.a. arbetsmarknad, utbildning, hälsa, brottslighet och otrygghet, boendesituation och segregation. Verktyget ska också ge underlag för riktade insatser för att förbättra livsvillkoren i områden där utanförskapet är stort.

Inom det uppdraget ska Boverket senast den 1 juli 2024 lämna en skriftlig rapport med beskrivning av utvecklingen i områden där

---

<sup>2</sup> [Informationspanel RegSO socioekonomi \(arcgis.com\)](https://arcgis.com)



utanförskapet är stort och hur det påverkar människors livsvillkor i Sverige, och senast den 30 september 2024 föreslå de förändringar i sin instruktion som bedöms lämpliga för att myndigheten ska få en varaktig uppgift om verktyg för statistik och analys på områdesnivå. Boverket ska där också redovisa hur löpande samverkan med relevanta aktörer kan genomföras.<sup>3</sup>

En viktig utgångspunkt i arbetet med uppdraget är att tillvarata respektive myndighets sakkunskap och expertis. SCB bidrar inom uppdraget med sakkunskap inom statistikframställning, inklusive analyser av befintlig och tillkommande data och metodutveckling, samt genom samverkan med berörda myndigheter. Boverket bidrar med sakkunskap i de frågor statistiken ska belysa och med kunskap om användningen av den befintliga statistiken i Segregationsbarometern samt genom samverkan med andra myndigheter.

### **Myndigheternas gemensamma arbetsprocesser**

SCB och Boverket har i arbetet med uppdraget dels haft interna arbetsgrupper inom respektive myndighet, dels haft regelbundna avstämningar mellan båda arbetsgrupperna och mellan samordnarna på SCB och Boverket. Myndigheterna har även haft samråd med andra aktörer enskilt eller gemensamt efter överenskommelse. Inom arbetet har myndigheterna samordnat sina beslutsprocesser vad gäller information och avstämning i chefsled och beslut av respektive generaldirektör.

### **Samråd med relevanta aktörer**

Inom uppdraget har SCB och Boverket haft samråd med de aktörer som nämns i uppdragsbeskrivningen. Polismyndigheten har vidtalats om kartläggningen av utsatta områden, Brottsförebyggande rådet har kontaktats för mer information om forskning på området och tillgång till brottsdata. Via SKR:s kommunnätverk mot segregation har SCB och Boverket inhämtat information från enskilda kommuner och SKR om deras behov av statistik. Boverket har även löpande kontakt med de myndigheter som har angränsande uppdrag till Boverkets uppdrag om att utveckla sitt platsverktyg för områdesdata.<sup>4</sup>

---

<sup>3</sup> Regeringen (2023). Regleringsbrev budgetåret 2024 avseende Boverket.

<sup>4</sup> Skolverket, Arbetsförmedlingen, Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen.

# Uppdragets genomförande

Målet med den fördjupade analysen är att nyansera bilden av problem och utmaningar kopplat till utanförskap på ett sådant sätt att informationen kan underlätta vid planering, utformning och genomförande av insatser med olika inriktning. Problem och utmaningar används i rapporten som synonymer.

Uppdraget inbegriper i korthet att:

- genomföra en fördjupad analys av olika områdens förutsättningar, behov och problem kopplat till utanförskap.
- identifiera geografiska områden där utanförskapet bedöms vara särskilt stort, och som har särskilda behov när det gäller insatser från det offentliga.

I genomförandet av uppdraget ska:

- analysen utgå från indelningen Regionala statistikområden (RegSO).
- områden med liknande förutsättningar, behov och problem som kan kopplas till utanförskap grupperas.
- faktorer som till exempel kriminalitet, bidragsberoende, trångboddhet, lågt demokratiskt deltagande, svaga skolresultat och svag arbetsmarknadsetablering beaktas vid gruppering av områden.
- områden identifieras där utanförskapet är särskilt stort genom att göra en sammanvägd bedömning av olika områdens förutsättningar, behov och problem, och områden identifieras som har specifika behov utifrån enskilda faktorer.
- förslag lämnas på hur resultatet av den fördjupade analysen kan hållas aktuell och integreras i nuvarande ordning för förvaltning och uppdatering av statistik, med beaktande av respektive myndighets uppdrag.

Givet att uppdraget är omfattande och komplext men samtidigt ska genomföras på förhållandevis kort tid så har det varit nödvändigt med tydliga prioriteringar och avgränsningar.

## **Prioriteringar och avgränsningar**

Den fördjupade analysens primära målgrupp är regeringen. Kommuner och andra aktörer ser också behov av fördjupad kunskap på

områdesnivå. Dessa behov kommer främst att behöva omhändertas i det fortsatta arbetet med Segregationsbarometern på Boverket.

I den fördjupade analysen prioriteras information om områden som kan bidra till en utökad kunskap om behoven som finns i olika områden. Ingen samlad kunskapsöversikt kommer göras utan tidigare analyser refereras i de fall de har relevans för de nya analyser som görs inom uppdraget.

Analysen kommer att ske på RegSO-nivå. Men underlag kan komma att avse såväl kommun- som DeSO-nivå. Tillgången till uppgifter på olika geografisk nivå kommer att styra analysmöjligheterna.

Idag förväxlas ofta de bostadsområden som Polismyndigheten identifierat som utsatta med de områden som kategoriseras som att ha socioekonomiska utmaningar.<sup>5</sup> Inom uppdraget kommer därför ett försök att göras för att jämföra de index som används i de två kategoriseringarna/kartläggningarna.

Analysen kommer att utgå från befintliga dataunderlag. Tillkommande underlag kommer bestå av statistik som idag inte publiceras inom Segregationsbarometern, som till exempel kriminalitet.

Utformning eller förändring av statistikområden kommer inte behandlas inom ramen för uppdraget. Inte heller kommer förändringar av det socioekonomiska indexet eller kategoriseringen av områdestyper föreslås.

---

<sup>5</sup> Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K., Westerdahl, S. (2020). Att vända utvecklingen – från utsatta områden till trygghet och delaktighet. Mapius 26. Malmö Universitet.

# Att mäta utanförskap

Begreppet *utanförskap* har de senaste decennierna använts för att beskriva såväl fysiska platser som (grupper av) individer.<sup>6</sup> Vad som ingår i begreppet utanförskap varierar dock och det finns inte någon vedertagen och myndighetsgemensam definition att använda för en fördjupad analys. I det här uppdraget har utgångspunkten därför varit uppdragsbeskrivningen och de aspekter som nämns där;

- kriminalitet och otrygghet,
- svaga skolresultat,
- svag arbetsmarknadsetablering,
- trångboddhet,
- svagt demokratiskt deltagande,
- svagt engagemang i föreningsliv och civilsamhälle,
- ohälsa och
- bidragsberoende.

## Områdets förutsättningar ger de oberoende variablerna i analysen

I uppdragsbeskrivningen nämns områdets problem och utmaningar men också att områden har olika förutsättningar. SCB och Boverket bedömer att arbetet med den fördjupade analysen kan baseras på områdets förutsättningar i flera nivåer:

- Befolkningens sammansättning vad gäller ålder, könsfördelning, födelseregion m.m., som indikatorer för befolkningens förutsättningar.
- RegSO:ts företrädesvis fysiska förutsättningar vad gäller bostadsbestånd, service m.m.
- Uppgifter om den kommun RegSO:t tillhör när det gäller arbetsmarknad, befolkningsstorlek m.m.

Dessa förutsättningar blir oberoende/förklarande variabler i analysen. Utmaningarna och problemen blir beroende variabler, dvs. de tillstånd som ska undersökas genom hur de varierar med förändringar i de oberoende variablerna.

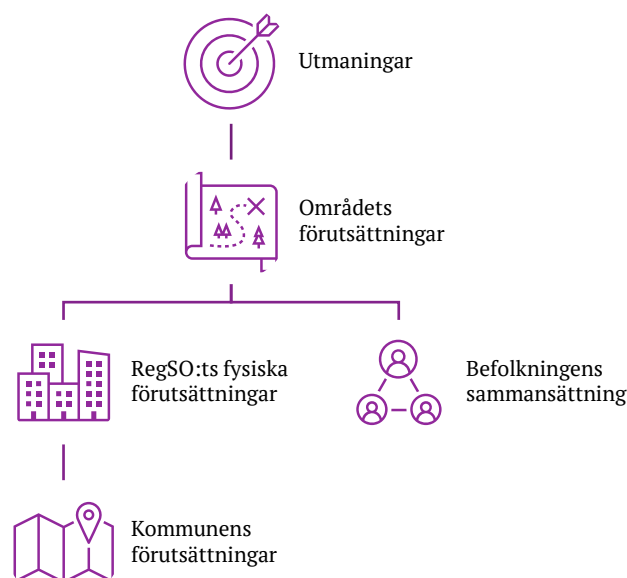
Men det som här betecknas som oberoende variabler kan också förändras. Befolkningens sammansättning i ett område förändras

---

<sup>6</sup> Alm, S., Bäckman, O., Gavanoas, A. och Nilsson, A. (red.) (2011): Utanförskap. Dialogos förlag, s. 7. Eklund & Larsson (2023) Det nya utanförskapet. Självförsörjningens utveckling och välfärdsstatens framtid. Ekerlids förlag, s 37 ff.

successivt och områdets fysiska förutsättningar förändras också. I figur 1 beskrivs hur, med utgångspunkt i utmaningarna eller problemen, en analys kan göras som tar hänsyn till såväl områdets förutsättningar som befolkningens sammansättning. Figuren ger en förenklad bild, som inte tar hänsyn till att utmaningar och förutsättningar kan överlappa.

Figur 1. Schematisk bild över utmaningar och förutsättningar som ingår i analysen.



## Tillgång till statistik

Det finns för flera av de i uppdraget nämnda utmaningarna god tillgång till registerbaserad statistik som kan användas, och i vissa fall finns etablerade mått som redan används i olika sammanhang. Det gäller inte minst för försörjningsstöd eller andra offentliga transfereringar, hälsa och arbetsmarknadsetablering. För fyra av regeringens identifierade utmaningar behöver SCB och Boverket närmare undersöka vilka uppgifter som kan användas och på vilken geografisk nivå uppgifter finns och kan användas (se nästa avsnitt). Det gäller otrygghet, kriminalitet, svagt engagemang i föreningsliv och civilsamhälle respektive trångboddhet. Mer om detta finns i avsnittet *Avvägningar inför fortsatt arbete*.

## Utmaningar med små redovisningsgrupper på låg geografisk nivå

Om befolkningsunderlaget är litet eller observationerna få får det konsekvenser för de analyser som ska göras. Det begränsar i vilken utsträckning variabler kan kombineras (t.ex. kön och ålder eller utbildningsnivå) eller om analyser blir möjliga att göra på en del av befolkningen som t.ex. en begränsad åldersgrupp. För vissa analyser kan det därmed bli nödvändigt att aggregera uppgifter från flera år.

# Socioekonomiskt index och områdestyper

## Socioekonomiskt index

Det socioekonomiska indexet (SEI) togs fram 2021 av Delegationen mot segregation, Delmos, i samarbete med SCB i syfte att kunna beskriva segregation.<sup>7</sup> Indexet redovisas årligen i såväl Segregationsbarometern, som i årsrapporter av först Delmos och sedan Boverket. Indexet redovisas också i den registerbaserade integrationsstatistiken på scb.se. Idag finns en tidsserie om drygt tio år i Segregationsbarometern. Indexet tar utgångspunkt i befolkningens sammansättning i ett regionalt statistikområde (RegSO) och konstrueras av tre variabler enligt funktionen (variabel 1 + variabel 2 + variabel 3) / 3. De variabler som ingår är:

1. Andel personer inom ett RegSO med låg ekonomisk standard (disponibel inkomst per konsumtionsenhet, 0+ år).
2. Andel personer inom ett RegSO med förgymnasial utbildning (20–64 år).
3. Andel personer inom ett RegSO som uppbär ekonomiskt bistånd och/eller har varit långtidsarbetslösa längre än sex månader (20–64 år).

Indexet kan anta värden mellan 0 och 100. Ju högre värde på indexet blir desto sämre är de socioekonomiska förutsättningarna i ett RegSO. Ett värde 100 innebär alltså att samtliga personer i ett RegSO har låg ekonomisk standard, att alla har förgymnasial utbildning samt att alla uppbär ekonomiskt bistånd och/eller har varit långtidsarbetslösa längre än sex månader. År 2022 varierade indexvärdet mellan 0,9 och 40,5.

## Kategoriseringen av områdestyper

Utifrån det socioekonomiska indexet (SEI) kategoriseras RegSO i områdestyper som också publiceras i Boverkets verktyg för platsdata och på scb.se. Kategoriseringen av områdestyper sker utifrån medelvärdet i riket och standardavvikelser dvs. i relation till andra områdets indexvärde.<sup>8</sup> Områden med mycket stora eller stora socioekonomiska utmaningar har höga indexvärden. De benämns

---

<sup>7</sup> Regeringsbeslut A2020/01734/SV. Uppdrag till Delegationen mot segregation och Statistiska centralbyrån att utveckla ett rikstäckande index. Beslutat 2020-08-133.

<sup>8</sup> Delmos 2021. Segregation i Sverige. Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling.

Områdestyp 1 och 2.<sup>9</sup> Här är andelen i befolkningen med låg ekonomisk standard, kort utbildning och med ekonomiskt bistånd alt. och/eller arbetslösa högre relativt i övriga områdestyper.<sup>10</sup>

Med andra ord är indexvärdet ett absolut mått, medan områdestyp är en relativ kategorisering med utgångspunkt från ett områdes relativa positionering utifrån medelvärde och standardavvikelse ett givet år.

I områdestyperna 1 och 2 finns 13 procent av alla RegSO och i dessa bor också 13 procent av befolkningen. Den vanligaste områdestypen i riket är områden med goda socioekonomiska förutsättningar; områdestyp 4. Här bor drygt hälften av landets befolkning. De olika områdestyperna finns i stort sett spridda över hela landet, men områden i ”ytterkanterna”- alltså områdestyp 1 (i viss mån 2) och 5 är främst koncentrerade till kommuners centralorter. I tabell 1 redovisas för respektive kategori av områdestyper antalet RegSO:n, och andel och antal folkbokförda.

**Tabell 1. Fördelningen av registerbaserade statistikområden efter områdestyp samt befolkningens storlek i respektive områdestyp. Antal. 2022.**

Områdestyp	1	2	3	4	5	Totalt
RegSO	289	308	160	1759	847	3363
Befolkning, andel	5	8	22	54	10	100
Befolkning, tusental	563	838	2 316	5 725	1 080	10 522

Kommentar: Områdestyp 1: Område med stora socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 2: Område med socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 3: Socioekonomiskt blandade områden, Områdestyp 4: Område med goda förutsättningar, Områdestyp 5: Område med mycket goda förutsättningar.

## Tidigare analyser baserade på SEI

Såväl Delmos, som Boverket och SCB m.fl. har genomfört analyser med utgångspunkt i indexet och områdestyperna 1–5. I det inledande arbetet med den fördjupade analysen har SCB och Boverket försökt skapa överblick över de analyser som redan gjorts om utanförskap eller segregation på RegSO-nivå och vad som framkommit där. Tidigare genomförda analyser av vikt för ytterligare analyser kommer refereras i slutredovisningen. Sammanfattningsvis framkommer bl.a. att:

- Ett områdes socioekonomiska kategorisering är svår att förändra, till viss del för att den är relativ (dvs. indexvärdet kan

<sup>9</sup> Områdestyp 1: Område med stora socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 2: Område med socioekonomiska utmaningar, Områdestyp 3: Socioekonomiskt blandade områden, Områdestyp 4: Område med goda förutsättningar, Områdestyp 5: Område med mycket goda förutsättningar.

<sup>10</sup> Delmos 2021. Segregation i Sverige. Segregation i Sverige. Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling. Bilaga 2. Rikstäckande index.

förändras men inte i relation till andra områden aktuellt år) det innebär också att det blir små förändringar av antalet RegSO i olika områdestyper.<sup>11</sup>

- Det finns ett samband mellan den fysiska miljön i ett bostadsområde och befolkningssammansättningen i dem och indexvärdet.
- Fastighetsbeståndet förklarar hälften av indexvärdet.<sup>12</sup>

## Nya analyser av områdestyper och SEI

I uppdragsbeskrivningen framgår att den områdestypindelning som görs baserat på det socioekonomiska index som SCB tar fram inom ramen för regeringsuppdraget om registerbaserade integrationsstatistik inte ger tillräcklig information om problem och förutsättningar som kan finnas, och därmed inte heller tillräcklig information för att bedöma vilka åtgärder som har bäst förutsättningar att förändra situationen i dessa områden.

Inledningsvis i arbetet med uppdraget undersökte vi om det var möjligt att avgränsa mängden data att analysera genom att göra en fördjupad analys främst på de RegSO som kategoriserats som områdestyp 1 och 2. För att undersöka den möjligheten genomförde SCB analyser av spridningen inom områdestyperna 1–5 för de variabler som ingår i Segregationsbarometern (se bilaga).

Generellt gäller att spridningarna inom områdestyperna överlappar, och i områdestyperna 1–3 överlappar de i hög grad. Det är huvudsakligen enbart områdestyperna 1 och 5 som inte har en väsentlig överlappning, mer än för några enskilda variabler.

Det är i regel är antingen för områdestyp 1 eller 5 som högre värden finns, samtidigt är spridningen i värden för RegSO:n inom respektive områdestyp stor för samtliga områdestyper. Fördelningen mellan områdestyperna visade sig ofta vara trappformad (se figur 2), dvs. högst i områdestyp 1 eller 5 för att gå upp/ner över områdestyper. Det förekommer dock att värdet är högt i områdestyp 1 och 5 men lägre i områdestyperna 2–4 (U-formad fördelning) eller det omvända.

Slutsatsen av undersökningen av spridningen av fördelningarna inom områdestyper för ett 20-tal variabler är att en fortsatt analys bör utgå från utmaningarna och RegSO, utan att ta i beaktande vilken områdestyp det handlar om. Om områden grupperas efter förutsättningar utan hänsyn till vilka utmaningar som finns i olika

---

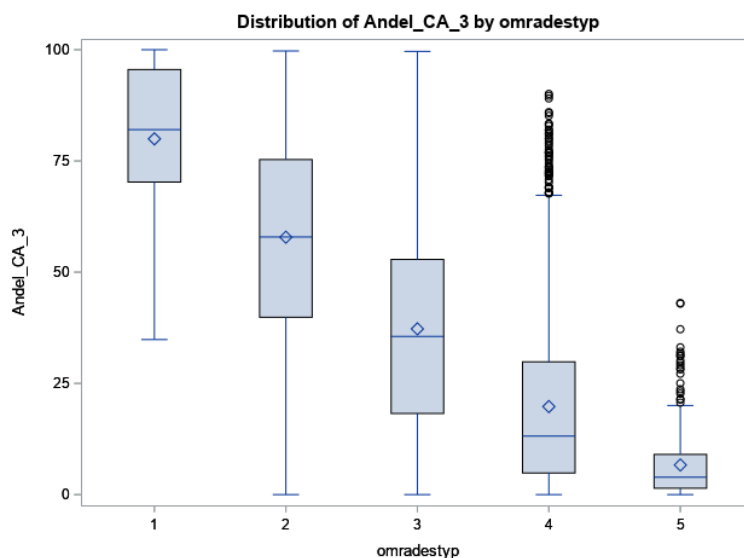
<sup>11</sup> Delmos 2021. Segregation i Sverige. Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling.

<sup>12</sup> Boverket 2023. Boendesegregationens utveckling och mekanismer. Rapportnummer: 2023:23.



områden, kan det resultera i att vi inte hittar den gruppering som är mest relevant för de utmaningar vi undersöker.

Figur 2. Exempel på spridningsdiagram. Andel i åldern 26–64 år som bor i hyresrätt i områdeskategorierna 1–5 (inkl. medianlinje och  $\diamond$  för medelvärde).



I uppdragsbeskrivningen framkommer ett behov av att arbeta förebyggande, vilket medför att det måste gå att följa olika områdens utveckling över tid. Det ställer krav på att det finns dataserier över flera år. Därför analyserades även hur kategoriseringen i områdestyper förändras över tid. Vilken kategori/typ som ett område klassificeras som är relativt då det utgår från ett års medelvärde för riket och standardavvikelser. SCB:s analys visar att även om indexvärdet i ett RegSO sjunker (dvs. det sker förbättringar) behöver det inte speglas i områdeskategoriseringen om de gränsvärden som används också förändras. Det beror på att medelvärdet och standardavvikelserna för samtliga områden också förändras. Medelvärdet för det socioekonomiska indexet har minskat något i hela landet mellan 2011<sup>15</sup> och 2022, från 10,3 till 9,1<sup>14</sup>.

Vidare analyser kommer därför företrädesvis att använda indexvärde snarare än områdeskategori. För analyser av förändring över tid kvarstår dock det faktum att indexet är beräknat på befolkningens sammansättning ett visst år, och befolkningen förändras över tid.

<sup>15</sup> Salonen, T. 2023. Att identifiera utsatta bostadsområden. En jämförande analys mellan Polismyndighetens lista och segregationsbarometern. SBV Working Papers Series 2023:1. Studier i befolkning och välfärd. Malmö Universitet.

<sup>14</sup> Uppgifter från den registerbaserade integrationsstatistiken.

# Avvägningar inför fortsatt arbete

I genomförandet av uppdraget ska områden identifieras och grupperas utifrån förekomst av problem. Den fördjupade analysen är tänkt att utgå från utmaningarna, utan att ta i beaktande vilken områdestyp det handlar om. I det arbetet behöver vi ta ställning till vad som kan vara bra indikatorer för respektive problem/utmaning och vad som utgör hög förekomst av den. När sedan de områden som har hög förekomst av olika problem/utmaningar har identifierats finns det olika tillvägagångssätt att välja mellan för att göra en sammanvägd bedömning och gruppera områden utifrån förutsättningarna. Nedan beskrivs tankar om hur arbetet kan genomföras framåt. Analysplanen kan dock komma att justeras allt eftersom data bearbetas och tolkas.

## Tillgänglig statistik för att belysa utmaningar

I arbetet med att göra en fördjupad analys behöver variabler som kan fungera som indikatorer för respektive problem/utmaning identifieras. Tillgången till statistik som kan utgöra underlag för en fördjupad analys inom de olika problemområden som utanförskap omfattar varierar. Som tidigare nämns finns god tillgång till statistik för flera av utmaningarna. För fyra av de utmaningar som ska analyseras kommer SCB och Boverket dock att behöva se närmare på hur och vad som kan nyttjas i det vidare arbetet. Det gäller utmaningarna otrygghet, kriminalitet, trångboddhet och engagemang i föreningsliv och civilsamhälle. Nedan beskrivs vilken statistik som är tillgänglig inom dessa områden och om det finns brister i statistiken i förhållande till behoven i den fördjupade analys som ska genomföras.

## Om otrygghet och områden

Den nationella trygghetsundersökningen (NTU) kan användas för analyser av otrygghet utifrån områdestyperna, men är inte möjlig att analysera på RegSO-nivå. Mot bakgrund av detta har det i arbetet förts resonemang om det är möjligt att identifiera någon form av proxy-indikator, det vill säga en indikator som har ett känt samband med otrygghet och som kan analyseras på låg geografisk nivå.

I rapporten Otrygghet och segregation från 2008 undersöker Brå bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för

brott, med NTU.<sup>15</sup> Rapporten undersöker faktorer, på individ och på områdesnivå, som kan förklara människors otrygghet.

Analysen visar att kvinnor generellt sett är mer oroliga än män för att utsättas för brott, och mer otrygga än män när de vistas ute i det egna bostadsområdet kvällstid.<sup>16</sup> Resultaten visar också att äldre är mer otrygga än yngre och att personer med låg inkomst har högre risk för att uppleva otrygghet jämfört med resursstarkare personer. Otryggheten är också högre bland utrikes födda jämfört med dem som är födda i Sverige.

En annan faktor som förklarar skillnader i otrygghet är boendeform, det vill säga om man bor i småhus eller flerfamiljshus och om man äger eller hyr sin bostad. Boende i hyresrätt är mer otrygga än andra, vilket dels kan förstås i termer av ekonomiska resurser. Men bostadsform är också en indikator på områdesförhållanden såsom bostadsområdets fysiska utformning.

Andelen som oroar sig för att utsättas för brott och andelen otrygga är högre i områden med lågt valdeltagande, oavsett den allmänna inkomstnivån. I områden där invånarna känner sig trygga är delaktigheten högre. Det illustrerar att inte bara invånarnas ekonomiska resurser är relevanta i sammanhanget utan att också brist på sociala resurser är väsentliga för att förklara människors otrygghet.

När de särskilt utsatta områden som identifierades i de lokala utvecklingsavtalen<sup>17</sup> separerades från de övriga, var andelen som kände sig otrygga högre där än i övriga låginkomstområden. Brå konstaterar att det även vid kontroll för individens kön, ålder, inkomst, tidigare utsatthet och erfarenheter av brott, kvarstår en signifikant variation som beror på områdesförhållanden. Risken för otrygghet är högre om man bor i ett låginkomstområde jämfört med ett höginkomstområde, och mer än dubbelt så hög om man bor i ett särskilt utsatt bostadsområde.

Analysen visar att områdets fastighetsbestånd, befolkningens sammansättning och valdeltagandet kan vara indikatorer på otrygghet. Samtidigt är lågt valdeltagande en av de utmaningar som ska analyseras. SCB och Boverket kommer att fortsätta samråda med bl.a.

---

<sup>15</sup> Brottsförebyggande rådet, Brå 2008. Otrygghet och segregation Bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för brott. Rapport 2008:16.

<sup>16</sup> Frågan i NTU om oro/otrygghet/rädsla för att utsättas för brott när man vistas utomhus i det egna bostadsområdet kvällstid används i Brås analys för att den knyter an en specifik plats, vilket de andra frågorna om otrygghet/oro i undersökningen inte gör.

<sup>17</sup> Lokala utvecklingsavtal (LUA) 2008–2011, förordning (2008:348) om urbant utvecklingsarbete.

Brå i det vidare analysarbetet om lämplig utformning av analyser om otrygghet i områden.

### **Om kriminalitet och områden**

Uppgifter om kriminalitet bygger främst på administrativa data som alstras i löpande verksamhet inom utredande polisiärt och lagfarande arbete. Det betyder att analysen behöver utgå från register över anmälda brott, individer som är misstänkta för brott eller lagförda, ett datamaterial som präglas av bland annat polisiära prioriteringar och resurser.

För anmälda brott spelar anmälningsbenägenheten en viktig roll. En ökning i antalet anmälningar kan ske till följd av såväl ökad brottslighet som en ökad anmälningsbenägenhet, och vice versa. Anmälningsstatistiken redovisar inflödet av brott till rättsväsendet. Brott som inte kommer till rättsväsendets kännedom omfattas inte av anmälningsstatistiken. Upptäcktsrisken och anmälningsbenägenheten är två faktorer som påverkar och som även varierar över tid. Ju lindrigare brott, desto mindre är sannolikheten att brottet anmäls. Det innebär dels att grövre brott är överrepresenterade i kriminalstatistiken, dels att förändringar i den allmänna uppfattningen om vad som är ett lindrigt brott påverkar antalet brott som anmäls. Därutöver påtalas av Polismyndigheten i deras kartläggning av utsatta områden att låg anmälningsbenägenhet är en indikator på att det är ett utsatt område.<sup>18</sup>

Anmälningsbenägenheten kan även påverkas av brottsoffrets relation till gärningspersonen, på så sätt att det är ovanligare att anmäla brott som begås av närstående än brott som begås av en okänd. En annan aspekt att beakta är att de handlingar som anmäls inte alltid visar sig utgöra brott.<sup>19</sup> Till det kommer att anmälningarna av brott inte alltid har uppgift om var brottet begicks. I de fall en geografisk uppgift finns kan den i sin tur vara otillförlitlig.<sup>20</sup>

De analyser som gjorts om brott har ofta fokus på individen, och inte områden, men några finns. I forskningsöversikten Socioekonomisk bakgrund och brott (Brå 2023) konstateras att forskning som baseras på självdeklarerad brottslighet visar på låga samband mellan individens socioekonomiska bakgrund och brott. Men studier med fokus på brottslighetens geografiska fördelning har funnit tydliga samband mellan olika områdens brottsnivåer och deras socioekonomiska status. Den faktor som bedöms ha starkt samband med brottslighet är koncentrationen av låginkomsttagare. En hög koncentration av låginkomsttagare medför att de boendes sociala nätverk innehåller fler

---

<sup>18</sup> Polismyndigheten 2023. Lägesbild över utsatta områden Regeringsuppdrag 2023.

<sup>19</sup> Brå 2022. Brottsutvecklingen till och med 2021. Kortanalys 5/2022.

<sup>20</sup> Möte med representant från Polismyndigheten 2024-02-24.

som har sämre förutsättningar, jämfört med personer som bor i mer socioekonomiskt blandade områden, vilket ökar sannolikheten för att umgås med andra som begår brott. Ökad sannolikhet att umgås med personer som begår brott lyfts också som en viktig riskfaktor för egen brottslighet. En annan faktor som har ett starkt samband är en relativt hög nivå av in- och utflyttning. En hög nivå av in- och utflyttning bedöms motverka möjligheterna för de boende att skapa och upprätthålla tillitsfulla relationer, vilket påverkar den kollektiva sociala kontroll som utövas inom området.

I rapporten Kriminella på kartan studeras den organiserade brottsligheten i Sverige och författarna konstaterar att den organiserade brottsligheten i form av kriminella nätverk, maffia, gäng och mc-gäng finns i hela landet.<sup>21</sup> I rapporten konstateras även att kommuner med utsatta områden hade mer organiserad brottslighet i de utsatta områdena än i områden som inte klassificerats som utsatta. Syftet med kartläggningen av utsatta bostadsområden är dock att identifiera områden där det finns eller riskerar utvecklas organiserad brottslighet. Det är ofta där många möts som majoriteten brott begås (centrumbildningar, resecentra mm). Polismyndighetens kartläggning av utsatta områden har fokus på kriminaliserande processer och att identifiera bostadsområden där organiserad brottslighet finns. I Polisens kartläggning exkluderas därför centrumbildningar och liknande platser där många brott sker. Det hanteras i andra delar av verksamheten med andra verktyg för analys.<sup>22</sup> Polismyndighetens kartläggning av utsatta bostadsområden sker på mycket låg geografisk nivå, där lokalpolisernas kännedom om brott och misstänkta är avgörande. Den kunskapen besitter inte Boverket eller SCB utan myndigheterna behöver samråda med Brå och Polismyndigheten om vilken typ av uppgifter som kan bidra i den fortsatta analysen inom ramen för uppdraget.

### **Om svagt engagemang i föreningsliv och civilsamhälle och områden**

Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen.<sup>23</sup> I begreppen föreningsliv och civilsamhälle inkluderas nätverk, ideella föreningar, registrerade trossamfund med mera.

SCB har haft i uppdrag att ta fram statistik över det civila samhället i enlighet med FN:s statistiksystem för satellitträkenskaper om ideella

---

<sup>21</sup> Mondani H., Rostami, A. 2023. Kriminella på kartan. En ESO-rapport om den organiserade brottslighetens geografi. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2023:3.

<sup>22</sup> Polismyndigheten 2023. Lägesbild över utsatta områden Regeringsuppdrag 2023.S18.

<sup>23</sup> [regeringen.se/regeringens-politik/civila-samhallet-och-idrott/](https://regeringen.se/regeringens-politik/civila-samhallet-och-idrott/)

organisationer. Statistiken ska i första hand omfatta uppgifter från befintlig ekonomisk statistik över organisationer i det civila samhället där även deras relation till den offentliga sektorn ska ingå. Statistiken baseras bl.a. på olika administrativa register och Företagsregistret.<sup>24</sup> Antalet organisationer i det civila samhället uppskattades 2021 till 263 498, varav 98 416 var ekonomiskt aktiva organisationer. En majoritet av organisationerna var ideella föreningar där det totalt fanns 163 350 organisationer. De ideella föreningarna består av många olika typer av föreningar, till exempel bostadsrättsföreningar, trossamfund, hyresrättsföreningar, fackliga föreningar, politiska partier, idrottsföreningar och olika intresseorganisationer inom allt från schackspel till aktiesparande.

I sammanhanget brukar ofta förekomst av idrottsföreningar nämnas som en positiv kraft som kan förebygga utanförskap. Riksidrottsförbundet har uppgifter över idrottsföreningars adress och medlemsantal, samt verksamheter för olika åldersgrupper.<sup>25</sup> En förening kan dock verka i ett område utan att medlemmarna kommer därifrån. För att uppgifter ska finnas om medlemskap i olika sammanslutningar behövs personuppgifter, men det förekommer inte register över vem som är eller inte är medlem i olika sammanslutningar.<sup>26</sup>

SCB brukar beskriva statistiken om det civila samhället som fragmentarisk, i och med att den utgår från administrativa uppgifter och undersökningar som genomförs regelbundet men där huvudsyftet inte är att redovisa statistik över det civila samhället. Det betyder i sin tur att det inte finns uppgifter som kan användas i en analys på RegSO-nivå. SCB och Boverket behöver här undersöka vad som kan analyseras med stöd i urvalsundersökningar som t.ex. ULF och Medborgarundersökningen.

### **Om trångboddhet**

Inte heller trångboddhet är alldeles enkelt att analysera och det finns flera sätt att definiera trångboddhet. Trångboddhet kan mätas i normer, uppskattas genom genomsnittlig boendeyta, eller på andra sätt. Själva trångboddheten kan vara självvald eller ofrivillig, men är ofta förknippad med svag ekonomi.

En generell utmaning med att använda ett trångboddhetsmått som bygger på registerdata är att det bygger på folkbokföringsuppgifter vars

---

<sup>24</sup> SCB 2023. Det civila samhället 2021. Slutrapport inkl. satelliträkenskaper.

<sup>25</sup> Administrativa uppgifter som relaterar till statsbidragsgrunder. [Bidrag och stöd - Riksidrottsförbundet \(rf.se\)](https://www.riksidrottsforbundet.se/)

<sup>26</sup> Medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter har en central placering i regeringsformen. Det är till exempel här det står att alla medborgare har yttrandefrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet. Det är också här det tas upp exempelvis att diskriminering på grund av etniskt ursprung, hudfärg, sexuell läggning eller kön inte är tillåtet i Sverige.

avsikt är att täcka personer som är varaktigt bosatta i Sverige. Det innebär att statistiken inte inkluderar personer som är tillfälligt bosatta eller asylsökande. En annan utmaning är att det kan finnas täckningsfel eller andra felaktigheter i själva dataunderlaget.

Boverket lämnade 2020 förslag på hur återkommande bedömningar av bostadsbristen<sup>27</sup> ska utföras, där utgick Boverkets mått på trångboddhet från Socialstyrelsens dåvarande riktlinjer<sup>28</sup>. Detta kompletterades med gränser för antal kvadratmeter per person i hushållet, i de fall där uppgifter saknas om antal rum i bostaden. Den främsta anledningen till att Boverket valde denna definition för trångboddhet var att det var den enda som hade en officiell status, det vill säga att den låg till grund för myndighetsbeslut. Måttet ingår idag i det underlag som Boverket förser kommunerna med som stöd i deras arbete med bostadsförsörjning. I underlaget ingår även kombinationsmåttet trångboddhet och ansträngd boendeekonomi, som syftar till att identifiera hushåll som är ofrivilligt trångbodda. I det vidare arbetet kan dessa två mått vara aktuella att inkludera i analyserna.

## **Modeller och metoder för att gruppera områden**

Utöver att identifiera områden som bedöms ha särskilt stora utmaningar, ska områden grupperas utifrån olika förutsättningar. För detta behöver variabler identifieras för att indikera förutsättningar (se figur 1). Tidigare forskning och utredning har visat att utmaningars högre förekomst inom ett område delvis kan knytas till förekomst av förutsättningar på olika nivå. Det är skälet till att den fördjupade analysen kommer att ta hänsyn till såväl befolkningens sammansättning i ett RegSO, RegSO:s fysiska förutsättningar och kommunens förutsättningar.

Exakt vilken modell som kommer att ge bäst underlag för vidare analys går inte att säkert veta på förhand. Till exempel skulle en klusteranalys kunna visa vilka problem och utmaningar som ofta sammanfaller. En regressionsanalys som tar hänsyn till områdets och befolkningens förutsättningar, och har enskilda problem/utmaningar som beroende variabel kan generera ytterligare kunskap. De områden som får en särskilt positiv residual i regressionsanalysen kommer då att vara områden som har större utmaningar än väntat givet deras förutsättningar. Det kan då vara rimligt att anta att åtgärder i dessa områden har större möjlighet att vara framgångsrika. I den fortsatta analysen ska undersökas i vilken grad de förutsättningar som undersöks

---

<sup>27</sup> Boverket 2020. Mått på bostadsbristen – förslag på hur återkommande bedömningar ska göras.

<sup>28</sup> För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum.

för befolkningen, området och kommunen kan förklara<sup>29</sup> utfallet för den oberoende variabeln (problemet), och om det kan bidra till att identifiera behov i olika områden.

Att ett problem/ en utmaning är särskilt stor i ett område kan definieras på olika sätt, och vilka de slutliga definitionerna blir kan inte sägas i nuläget. En möjlighet är att utgå från värdet på en variabel, för till exempel de fem procent områden där utmaningarna är störst (vilket blir cirka 180 områden/variabel). Dessa områden skulle sedan kunna grupperas utifrån olika variabler som har med områdenas förutsättningar att göra.

### **Att mäta förändring är komplext**

En utmaning i uppdraget som särskilt bör uppmärksammas är hur man kan påvisa utveckling; en riktning. I uppdraget påtalas behovet av förebyggande åtgärder, men i samråd med kommuner och andra myndigheter lyfts också behovet av att kunna följa upp vilka resultat det förebyggande arbetet ger. För att det ska vara möjligt behöver man kunna mäta en förändring.

Det socioekonomiska indexets värde för ett RegSO kan användas för att följa en utveckling över tid. Indexvärdet är samtidigt begränsat till att visa förändringar inom tre specifika variabler<sup>30</sup> kopplade till individer. Det har tidigare påtalats att det i förhållandevis ringa grad handlar om samma individer; det handlar om individer i samma geografiska område. Ett förändrat utfall kan alltså bero på att befolkningens situation har förändrats med avseenden på de tre variablerna, eller på att områdets eller omvärldens förutsättningar förändras eller på en kombination av dessa. Om befolkningens sammansättning förändras kan det bero på att befolkningen vidareutbildat sig eller fått arbete, men det kan också bero på en omsättning i befolkningen där inflyttade har annan utbildning eller sysselsättningsgrad jämfört med de som tidigare bodde i samma område. När centralorter förtätas kan nya boendeformer i befintliga områden väsentligt påverka indexvärdet. Det handlar med andra ord om många och komplexa parametrar när resultaten ska tolkas, och dessa behöver undersökas närmare.

### **Jämförelse av Polismyndighetens livsvillkorsindex och det socioekonomiska indexet**

Polismyndighetens kartläggning av utsatta bostadsområden förväxlas ofta med kategoriseringen av RegSO:n utifrån ett socioekonomiskt

---

<sup>29</sup> I statistisk mening förklara, dvs. hur den beroende variabeln reagerar på en förändring i den oberoende variabeln.

<sup>30</sup> Andel personer med låg ekonomisk standard, Andel personer med förgymnasial utbildning (20–64 år). Andel personer som uppstår ekonomiskt bistånd och/eller har varit långtidsarbetslösa längre än sex månader (20–64 år).



index. Det finns två rapporter som har undersökt likheter och skillnader mellan Polismyndighetens utsatta bostadsområden och Segregationsbarometerns RegSO:n med stora socioekonomiska utmaningar. Det som har undersökts är primärt i vilken utsträckning dessa överlappar. Vilket de till viss del gör. Men antalet områden med stora socioekonomiska utmaningar är betydligt fler och har en större spridning i riket (154 områden i 76 kommuner år 2022 tillhör områdestyp 1 jämfört med Polismyndighetens 59 utsatta områden i 13 kommuner år 2023). I en jämförelse 2021 mellan Polismyndighetens lista över utsatta områden och områdestyper konstateras Polismyndighetens utsatta områden överlappar samtliga fem områdestyper, men främst med områden med socioekonomiska utmaningar (områdestyp 1 och 2).<sup>31</sup> I en jämförelse publicerad 2023 förekom 30 procent av kommunerna med minst ett område med stora socioekonomiska utmaningar också på Polismyndighetens lista.<sup>32</sup>

Kategoriseringen av områdestyper och Polismyndighetens kartläggning har olika syfte, och görs på olika geografiska nivåer. Med det socioekonomiska indexet ska boendesegregation kunna följas upp. Polismyndighetens kartläggning sker för att kunna planera och prioritera polisiära resurser. Polismyndighetens kartläggning avser bostadsområden och områdestyperna RegSO. Med stöd av livsvillkorsindexet ska, enligt Polismyndigheten, socialt sårbara områden där kriminella element kan få eller har fått fotfäste kunna identifieras. Det finns dock ingen studie som jämför utfallet av det livsvillkorsindex som används av Polismyndigheten i deras kartläggning av utsatta bostadsområden, med utfallet av det socioekonomiska index som används för kategorisering av områdestyper. Därför är SCB:s och Boverkets ambition att försöka jämföra de båda indexen.

---

<sup>31</sup> Delmos 2022. Skillnader och likheter mellan polisens lista och områdestyperna.

<sup>32</sup> Salonen, T. 2023. Att identifiera utsatta bostadsområden. En jämförande analys mellan Polismyndighetens lista och segregationsbarometern. SBV Working Papers Series 2023:1. Studier I befolkning och välfärd. Malmö Universitet. S20.

# Referenser

Alm, S., Bäckman, O., Gavanoas, A. & Nilsson, A. (red.) (2011). *Utanförskap*. Dialogos förlag.

Boverket (2020). *Mått på bostadsbristen – förslag på hur återkommande bedömningar ska göras*.

Boverket (2023). *Boendesegregationens utveckling och mekanismer*. Rapportnummer: 2023:23.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2022). *Brottsutvecklingen till och med 2021*. Kortanalys 5/2022.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Otrygghet och segregation Bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för brott*. Rapport 2008:16.

Eklund J., E., & Larsson J., P. (2023). *Det nya utanförskapet. Självförsörjningens utveckling och välfärdsstatens framtid*. Ekerlids förlag.

Delmos (2021). *Segregation i Sverige. Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling*.

Delmos (2022). *Skillnader och likheter mellan polisens lista och områdestyperna*.

Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. (2020). *Att vända utvecklingen. Från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. Mapius 26. Malmö Universitet.

Förordning (2008:348) om urbant utvecklingsarbete.

Mondani H. & Rostami, A. (2023). *Kriminella på kartan. En ESO-rapport om den organiserade brottslighetens geografi*. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2023:3.

Polismyndigheten (2023). *Lägesbild över utsatta områden*. Regeringsuppdrag 2023.

Regeringsbeslut (2023). *Uppdrag att genomföra en fördjupad analys om utanförskap A2023/1649*. Regeringsbeslut 2023-12-07.

Regeringsbeslut (2020). *Uppdrag till Delegationen mot segregation och Statistiska centralbyrån att utveckla ett rikstäckande index A2020/01734/SV*. Regeringsbeslut 2020-08-133.

Regleringsbrev (2023). *Regleringsbrev för budgetåret 2024 avseende Boverket*. Regeringsbeslut 2023-12-20.

Salonen, T. (2023). *Att identifiera utsatta bostadsområden. En jämförande analys mellan Polismyndighetens lista och segregationsbarometern*. SBV Working Papers Series 2023:1. Studier i befolkning och välfärd. Malmö Universitet.

SCB (2023). *Det civila samhället 2021. Slutrapport inkl. satelliträkenskaper*.

# Bilaga

## Indikatorer i Segregationsbarometern

### Socioekonomi

Andel personer med låg respektive hög ekonomisk standard  
Andel personer med försörjningsstöd men utan övriga ersättningar  
Andel hemmaboende barn 0–17 år i familjer med låg ekonomisk standard

### Utbildningsnivå

Förgymnasial  
Gymnasial  
Eftergymnasial  
Eftergymnasial två år eller längre  
Uppgift saknas

### Boende och samhällsservice

Andel boende per upplåtelseform  
Genomsnittlig bostadsarea per person  
Kvot mellan inflyttare och utflyttare

### Utbildning

Andel inskrivna barn i förskolan 0–5 år  
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram  
Genomsnittligt meritvärde från grundskolan  
Andel elever som slutfört gymnasieskolan inom 3–5 år

### Arbetsmarknad

Andel unga som varken arbetar eller studerar (UVAS)  
Andel arbetslösa längre än sex månader  
Andel förvärvsarbetande

### Demokrati och valdeltagande

Valdeltagande i riksdagsval  
Valdeltagande i landstingsval  
Valdeltagande i kommunval

### Hälsa

Genomsnittligt antal ohälsodagar

*Bakgrundsvariabler:* Kön, ålder, utbildningsbakgrund 20–64 år, inrikes-  
utrikesfödd.

# Analysis of Area-Based Exclusion. Progress report on government assignment

In December 2023 Statistics Sweden and the Swedish National Board of Housing, Building and Planning were given a joint assignment to make an in-depth analysis of area-based exclusion (Government decision A2023/1649 the 7<sup>th</sup> of December 2023). This is a progress report, the final analysis will be reported 15<sup>th</sup> of October 2024.

## Summary

The assignment is to identify areas on a low geographical level, so called Regional Statistical Areas, where exclusion is prominent.<sup>33</sup>

Exclusion is defined in the assignment as a high presence of criminality, welfare subsidies, over-crowdedness, low democratic attendance, school failures and low labour market participation.

Already available data will be used for the analysis in certain areas (welfare subsidies, low democratic attendance, school failures and low labour market participation). There are no plans to develop a new Socio-economical index within the assignment. The analyses will mainly be done, if data allows it, on the level of Regional Statistical Areas.

In the analysis of area-based exclusion the Regional Statistical Areas with high presence of previously mentioned defined factors will be identified and clustered using indicators specific for the Regional Statistical Areas conditions and the compilation of the population.

There are for the moment two indexes used to categorize socioeconomically deprived areas in Sweden, one produced by Statistics Sweden and one by the Swedish Police. A comparison of the two indexes could further some new information, and the possibility to do so are therefore explored.

Currently Statistics Sweden and the Swedish National Board of Housing, Building and Planning are identifying data and methods to be used for modelling and clustering of area-based exclusion.

---

<sup>33</sup> [Open data for RegSO – Regional Statistical Areas \(scb.se\)](https://scb.se)

